

ROSTEN KRAFTVERK

IV. DEPARTEMENTETS VURDERING

1. Innledning

Oppland Energi AS (Oppland Energi) har søkt om tillatelse til bygging av Rosten kraftverk i Gudbrandsdalslågen i Sel kommune. Planlagt inntaksdam krysser grensen til Dovre kommune.

Oppland Energi eies med 61 % av E-CO Vannkraft AS og 39 % av Eidsiva Vannkraft AS.

Selskapet eier i dag 9 kraftverk og er videre deleier i Opplandskraft DA og Storbrosfoss Kraftanlegg DA. Selskapet bidrar årlig med en kraftproduksjon på ca 1900 GWh.

2. Saksbehandlingen

I departementets vurdering av om konsesjon skal gis etter vassdragslovgivningen, må fordelene og ulempe ved det omsøkte tiltaket veies opp mot hverandre. Skader og ulemper for både allmenne og private interesser skal hensyntas.

Elvekraftverk med produksjon over 40 GWh undergis mange av de samme regler som utbygginger med reguleringer. Både skade- og nyttevirkninger ved en utbygging kan være like store enten det er tale om en regulering eller ikke. En av bestemmelsene som gjelder for store elvekraftverk er derfor konsesjonsvurderingen etter vregl. § 8. Det som primært skiller vregl. § 8 fra vannressursloven § 25 er bestemmelsen i annet punktum om at det i tillegg til den vanlige fordels- og ulempevurderingen for allmenne eller private interesser bør tas hensyn til skade- og nyttevirkninger av *samfunnsmessig* betydning.

Bevaring av naturmangfoldet inngår i skjønnsutøvingen ved saksbehandling etter vassdragslovgivningen. Det innebærer at utbygging av Rosten kraftverk og miljøkonsekvensene av tiltaket skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der tiltakets bidrag til den nasjonale satsingen på fornybar energi og hensynet til kraftforsyningen avveies mot tapet eller forringelse av naturmangfoldet.

Bestemmelsen i naturmangfoldloven § 8 og prinsippene i samme lov §§ 9–12 legges til grunn som retningslinjer for vedtak etter vassdragslovgivningen. Det vises i den sammenheng til forvaltningsmålene om naturtyper, økosystemer og arter i naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Disse forvaltningsmålene blir iaktatt ved departementets behandling av søknaden når det skal fattes vedtak etter vannressursloven.

3. Søknaden

Tiltakshaver har søkt om tillatelse etter vannressursloven til å bygge Rosten kraftverk, jf. vannressursloven § 8, jf. § 51. Kraftverket er et elvekraftverk som vil utnytte fallet mellom inntak til og utløp fra kraftstasjon.

Kraftverksinntaket for Rosten kraftverk er planlagt ca 800 meter nedstrøms Storrusti bru. Inntaksmagasinet vil dekke et areal på ca 92 daa, mens Lågen i dag dekker ca 52 daa.

Fra inntak vil vannet bli ført i tunnel på nordøstsiden av Lågen ned til kraftstasjonen som bygges i fjell nord for Brenna. I den opprinnelige søknaden var kraftstasjonen plassert ved Laurgård bru. Utløp er etter revisjon av planene foreslått plassert ca 1,3 km lengre oppstrøms Lågen enn opprinnelig omsøkt. Kraftverket vil etter den justererte søknaden utnytte et fall på ca 103,5 meter mellom kote 415,5 og kote 312. Det omsøkte prosjektet vil etter justeringen kunne gi en produksjon på 183,2 GWh.

Utbygging av Rosten kraftverk er tidligere behandlet i Samlet Plan med fire utbyggingsalternativer, jf. St. meld. nr. 63 (1984-85). De omsøkte utbyggingsplanene kommer ikke i konflikt med andre større vannkraftprosjekter, og det planlagte tiltaket må slik det er omsøkt anses klarert i Samlet plan.

4. NVEs innstilling og høringsinstansenes merknader til NVEs innstilling

NVE har i sin innstilling 12. april 2012 foreslått at Oppland Energi får tillatelse til utbygging av Rosten kraftverk, med plassering av kraftverksutløpet ovenfor strekningen med viktige fiskeinteresser i Lågen, opprettholdelse av jevn vannstand i inntaksmagasinet og med gjennomføring av avbøtende tiltak. NVE foreslår at sideelva Fagerliåe tas ut av prosjektet for å ivareta hensynet til en viktig naturtype og for å redusere samlet belastning på naturmangfoldet. NVE finner at fordelene og nytten ved å gjennomføre tiltaket er større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser, og at vilkårene i vannressursloven §§ 8 og 25 er oppfylt. Med NVEs forslag til utbyggingsløsning vil prosjektet gi en årlig produksjon på 177 GWh.

Departementet har sendt NVEs innstilling på en begrenset høring. Fylkesmannen i Oppland har bemerket at utbygger bør pålegges ansvar for fremtidig vedlikehold av Storrusti bru. Riksantikvaren har gitt dispensasjon etter kulturminneloven til å fjerne nærmere fastsatte automatisk fredete kulturminner som vil bli berørt av utbyggingen.

Sel kommune er i mot utbygging da de vurderer at ulempene ved prosjektet er større enn fordelene. De påpeker at ulempene i form av miljøvirkninger i stor grad er av lokal karakter. Kommunen vektlegger særskilt at de økonomiske kompensasjonsordningene for kommunen er for dårlige. Kommunen mener at de ikke vil sitte igjen med et realistisk vederlag av verdiskapningen dersom Rosten kraftverk blir bygget ut. Kommunen hevder at det i strid med praksis å gi konsesjon når vertskommunen går i mot, og er kritiske til at NVE ikke har lagt vekt på dette. Dersom konsesjon blir gitt krever kommunen subsidiært at kommunen tildeles et næringsfond på 25 millioner kroner som del av konsesjonsvilkårene.

5. Fordeler ved utbyggingen

Prosjektet vil, uten overføring av sideelva Fagerliåe, bidra med 177 GWh fornybar energi årlig. Av dette vil ca 29 GWh være vinterkraft.

Rosten kraftverk vil føre til positiv verdiskapning for lokalsamfunnet. Skatter og avgifter vil også gi årlige merinntekter til kommuner og stat.

6. Departementets vurdering av tiltakets virkninger

6.1 Kunnskapsgrunnlaget

I samsvar med naturmangfoldloven § 8 første ledd om kunnskapsgrunnlaget, bygger departementet på for sin innstilling:

- Søknad av 15. juli 2009 fra Oppland Energi AS med tegninger, kart mv,
- Fagrappporter om fisk og bunndyr, friluftsliv og reiseliv, hydrologi mv, kulturminner og kulturmiljø, landskap, naturmiljø, naturressurser og samfunnsmessige virkninger,
- Tilleggsutredninger fra Oppland Energi AS datert 23. desember 2010 med justert plan for kraftverk og vurdering av alternative kraftledningstraséer
- NVEs innstilling av 13. april 2012 med vedlegg og høringsuttalelser til søknaden
- NVEs "Utkast til Bakgrunn for vedtak" - om 132 kV kraftledning av 13. april 2012
- Høringsuttalelser til NVEs innstilling
- Departementets befaring av prosjektområdet torsdag 9. august 2012
- Registreringer i naturbase
- Artsdatabanken

Departementet finner tiltaket godt nok opplyst ved gjennomførte utredninger, høringer og ved befaring slik at vedtak kan fattes. Departementet viser til at materialet antas å gi den kunnskap som kreves om arters bestandssituasjon, utbredelse og naturtyper og den økologiske tilstanden i området, som kan kreves for et tiltak som det omsøkte. Også virkningene av utbyggingen er beskrevet på tilstrekkelig vis.

6.2 Naturmiljø og biologisk mangfold

Det fremgår av konsekvensutredningsrapporten for naturmiljø at det er registrert 6 *verdifulle naturtyper* innenfor utredningsområdet. Naturtypelokalitetene omfatter kulturlandskap (naturbeitemarker, artsrik vegkant) og skog (gammel løv- og barskog) samt bekkekløfter. Av naturtypelokaliteter med høyere verdi har to områder stor verdi – en bekkeløft i Fagerliåe og en artsrik veikant ved Brenna nord.

Det er påvist 15 rødlistearter i utredningsområdet, deriblant to *sterkt truede* arter og to *sårbare* arter. I nedre del av Fagerliåe er det spesielt registrert fuktighetskrevende arter i tilknytning til bekkekløftforekomster. Der er *Dalfiol* (nær truet), *Råtetvebladmose* (sterkt truet), *Elfenbenslav* (sterkt truet), *Praktlav* (sårbar), *Gryntjafs* (nær truet), *Sprikeskjegg* (nær truet) og *Kort trollskjegg* (nær truet) påvist. De tre sistnevnte arter er registrert flere steder i utredningsområdet.

De rødlistede karplantene *Smånøkkel* (nær truet), *Ullurt* (nær truet) og *Hengepiggefrø* (nær truet) er påvist ved Brenna, og *Klåved* (nær truet) er registrert nedenfor jernbanelinja. Det kan ikke utelukkes at det finnes flere rødlistede arter i distriktet, blant annet av sopp.

Vurdert under ett konkluderes det i konsekvensutredningsrapporten for naturmiljø at utredningsområdet har *middels til stor verdi* for naturtyper og flora.

I utredningsområdet er det antatt å være potensial for *Gråspett* (nær truet), *Dvergspett* (sårbar) og *Stær* (nær truet), uten at fugleartene er påvist. Det er registrert 4 viltområder innenfor utbyggingsområdet, bl.a. et par leveområder for skogsfugl og et overvintringsområde for fossefall. Det er ikke registrert vilttrekk, men det finnes bestander av elg og rådyr, og det er sannsynlig med streifdyr av bever.

Av fiskebestander er det registrert flere gode gyte-, oppvekst og overvintringsområder for *Ørret* og *Harr*, særlig på den nedre strekningen der kraftverksutløpet opprinnelig var planlagt. For øvrig er det antatt at det er lite fiskevandring gjennom Rosten. I Fagerliåe er det registrert en stasjonær og sentvoksende ørretbestand.

En utbygging av Rosten kraftverk vil medføre en betydelig reduksjon i vannføringen på utbygningsstrekningen i Lågen. Vannføringen vil i lange perioder være redusert til minstevannføring som i følge søkers forslag er satt til 1,5 m³/s i vinterperioden og 3 m³/s i sommerperioden. Dersom Fagerliåe tas inn, vil derfor vannføringen reduseres betydelig, og det er ikke foreslått minstevannføring.

Kunnskapsgrunnlaget tilsier at konflikten med pattedyr, fugl, fisk og ferskvannsbiologi er relativt liten. Det er gjort prosjektilspasninger av hensyn til å opprettholde fiskebestanden i Lågen. Det er imidlertid registrert verdifulle naturtyper og flere rødlistede arter av karplanter, lav og mose innenfor utredningsområdet. Konsekvensutredningen peker på at konfliktene ved en utbygging i *"første rekke er knyttet til inntaket av Fagerliåe med tilhørende fysiske inngrep og reduksjon i vannføringen nedenfor. Det kan også være mindre konflikter som følge av redusert vannføring forbi en lokalitet nær Eglum og tilfeldige inngrep i kulturlandskapet rundt Brenna, men dette vurderes å være av mindre betydning/mindre sannsynlig."*

En utbygging kan virke negativt inn på naturtyper og rødlistearter med høy verdi, særskilt blant annet ved sterkt redusert vannføring på strekninger i Fagerliåe. I vurderingen av utbyggingens virkninger for naturmiljø og biologisk mangfold vil det være av stor betydning hvorvidt inntak av Fagerliåe opprettholdes som en del av utbyggingsplanene, eller tas ut som foreslått av NVE. Dette har sammenheng med de særlig verdifulle naturtyper og arter som er påvist der.

Etter en samlet vurdering finner departementet at konflikten med naturmiljø og biologisk mangfold ikke taler avgjørende mot utbygging av Rosten kraftverk, såfremt det *ikke* gis tillatelse til inntak av Fagerliåe.

Departementet har vektlagt at et slikt utbyggingsalternativ vil sikre betydelig produksjon av fornybar energi uten at tiltaket påvirker *Bekkekjøfter* (klasse A) og verdifulle rødlistede arter som er sterkt truet. Med de prosjektilpasninger og avbøtende tiltak som nærmere beskrevet nedenfor i punkt [6.5] vil prosjektet heller ikke ha store negative virkninger for fiskebestandene i Lågen.

6.3 Landskap og friluftsliv

Rostengjelet er et av de smaleste partiene i Gudbrandsdalen, og elva er et viktig landskapselement i området. En utbygging vil redusere opplevelsen av Rostengjelet og Lågen ved at vannføringen reduseres til minstevannsføring store deler av året. For øvrige deler av utbygningsstrekningen hindrer den tette vegetasjonen langs vei og jernbane fri sikt til elveløpet over store deler av strekningen, men elven kan likevel sees glimtvis. Landskapet i influensområdet er samlet sett verdsatt til middels verdi i konsekvensutredningen.

Det fremgår av konsekvensutredningsrapporten at frilufts- og reiselivet i Rosten først og fremst er knyttet til fiskemulighetene i Lågen. Både Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmannen i Oppland, A/L Lågen fiskeelv og Lillehammer Sportsfiskeforening har påpekt viktigheten av Lågen som fiskeelv for sportsfiske.

I tillegg drives det jakt på begge sider av Lågen og strykene er sporadisk brukt til elvepadling. Bading forekommer ved campingplassene.

Fraføringen av vann, bygging av inntaksdam og kraftstasjon samt anlegging av tipper vil påvirke landskapet langs utbyggingsstrekningen. Fraføringen av vann vil ha negative konsekvenser for både landskap og friluftsliv. Konsekvensutredningen har vurdert at tiltaket vil ha en middels negativ konsekvens for landskap og friluftsliv i driftsfasen.

Departementet bemerker at tiltakshaver har foreslått avbøtende tiltak og gjort tilpasninger i prosjektplanene for å redusere de negative virkningene av en utbygging for landskap og friluftsliv. Den foreslåtte minstevannsføringen på strekningen mellom inntak og avløp vil redusere de negative virkningene av landskapsopplevelsen. De endrede planene for plassering av kraftverksutløp vil innebære at det plasseres oppstrøms viktige leve- og reproduksjonsområder for ørret og harr, og på den måte redusere de negative virkningene for friluftsliv. Både Fylkesmannen i Oppland og A/L Lågen Fiskeelv har stilt seg positive til en slik endring.

Departementet finner at de negative virkningene for landskap og friluftsliv er av en slik karakter at de ikke kan tillegges noen avgjørende vekt i konsesjonsvurderingen. Det vises for øvrig til departementets vurdering nedenfor i punkt [6.5].

6.4 Kulturminner

Det fremgår av konsekvensutredningen at utbygging vil få negative konsekvenser for kulturminnet Storrusti bru ved at vannspeilet heves. Det planlagte massedeponi i Rostenlia vil komme i konflikt med fem registrerte fangst- og kullgroper som er automatisk fredet.

Departementet bemerker at tiltakshaver har stilt seg positiv til å gjennomføre avbøtende og kompensierende tiltak for bevare Storrusti bru. Slike tiltak vil ivaretas gjennom konsesjonsvilkårene. Riksantikvaren har i brev av 20.4.2012 til Eidsiva Vannkraft gitt tillatelse til fjerning av de fangstgroperne som er registrert som automatisk fredete kulturminner og som berøres av utbyggingen. Departementet viser til nærmere omtale av dette under merknader til vilkårene jf. kap 9.

Etter departementets syn er hensynet til kjente kulturminner godt ivaretatt ved en utbygging, og dette må legges til grunn for konsesjonsvurderingen.

6.5 Økosystemtilnærming, avbøtende tiltak og samlet belastning

Departementet har foretatt en grundig vurdering av den samlede belastning på økosystemet i henhold til naturmangfoldloven § 10 både knyttet til omsøkte tiltak og andre eksisterende og forventede fremtidige inngrep.

Gjennom Gudbrandsdalen går både veg (E6) og jernbane. Tidligere er kraftverkene Eidefossen (75 GWh/år), Øvre-, Midtre-, og Nedre Tessa (I og II) (250 GWh/år) utbygd og idriftssatt i nærområdet.

NVE behandler flere andre kraftverksprosjekter i nærheten av Rosten i Gudbrandsdalslågen eller sidevassdrag. Småkraftverket Ryddøla (9 GWh/år) i Dovre kommune er gitt konsesjon. Det mest omfattende prosjektet på søknadsstadiet er Nedre Otta kraftverk (387 GWh/år). Kraftverksprosjektet Kåja i Nord-Fron og småkraftverksprosjektet Ula i Sel er også under behandling i NVE. Departementet har opprettholdt NVEs avslag på søknaden om konsesjon til Skjerungsåa kraftverk i Sel kommune.

NVE har tidligere sagt nei til småkraftverket Fagerliåe i Sel kommune som følge av konfliktene med biologisk mangfold.

Oppland Energi har samtidig søkt om bygging av 132 kV kraftledningen fra Rosten til Vågåmo, samt ny transformator på Vågåmo. Det vil være NVE som avgjør søknaden om kraftledning, etter at eventuell konsesjon er gitt til Rosten kraftverk. Kraftledningen vil kunne få betydning for den samlede belastningen på naturmangfoldet, da de omsøkte traseene passerer nær flere viktige registrerte naturtyper og arter. Det forsettes at det i detaljplanleggingen av kraftledningen kan gjøres tilpasninger og justeringer som hensyntar naturtyper og vegetasjon og at det vektlegges å unngå mulig skade.

Ved vurderingen av samlet belastning må den planlagte utbyggingen av Rosten kraftverk vurderes ut i fra søknaden med prosjektilpasninger og avbøtende tiltak.

Tiltakshaver har foreslått minstevannføring på strekningen mellom kraftverkets inntak og utløp som et avbøtende tiltak, blant annet av hensyn til naturopplevelsen av Rostengjelet og Gudbrandsdalslågen på utbyggingsstrekningen.

I tillegg er tiltakshaver fullt ut innstilt på å ikke bruke reguleringshøyden til start-stoppekjøring for derved å sikre jevn vannstand i inntaksmagasinet, og har akseptert installasjon av en omløpsventil for å sikre jevn og tilstrekkelig vannføring på strekningen, også ved driftsavbrudd.

I søknadsfasen har tiltakshaver videre søkt om å flytte kraftverksutløpet i Lågen ca 1,3 km oppstrøms i Lågen sammenlignet med opprinnelig omsøkt alternativ. Dermed unngås redusert vannføring i viktige leve- og reproduksjonsområder for fiskebestandene i Lågen. Både Fylkesmannen i Oppland og A/L Lågen Fiskeelv har stilt seg positive til en slik tilpasning i utbyggingsplanene.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) har i sin høringsuttalelse særlig pekt på at nedre del av Fagerliåe synes å ha stor verdi som naturtype med flere rødlistede, fuktighetskrevede arter som vil kunne bli berørt av utbyggingen. DN har derfor ment at det må settes vilkår om slipp av *minstevannføring* i nedre del av denne sideelva.

Departementet påpeker at minstevannføring på utbyggingstrekningen i Lågen, samt de øvrige tilpasninger for å sikre en jevne vannføringsendringer, samlet sett er nødvendig for å ivareta blant annet hensynet til elvas verdi som landskapselement.

Etter departementets syn tilsier en vurdering av samlet belastning for naturtyper og naturmangfold at det ikke gis tillatelse til inntak av Fagerliåe som ledd i en utbygging av Rosten kraftverk. Departementet vektlegger at det i denne sideelva er registrert verdifulle forekomster av naturtyper og rødlistede arter. Samtidig vil utelatelse av Fagerliåe gi en begrenset reduksjon i estimert årsproduksjon i Rosten kraftverk på ca 2,7 prosent tilsvarende en årlig produksjon på 5 GWh.

Etter å ha vurdert utbyggingsprosjektet med tilpasninger og avbøtende tiltak, finner departementet etter en totalvurdering at den samlede påvirkningen økosystemet blir utsatt for ikke vil være til hinder for at konsesjon til Rosten kraftverk gis, jf. naturmangfoldloven § 10.

6.6. Energiloven

NVE har ved notat 13. april 2013 fremlagt et utkast til "Bakgrunn for vedtak" om trasévalget for kraftledningen. Notatet er vedlagt NVEs innstilling i nærværende sak. I følge NVEs utkast er traséalternativ 2 fra Rosten til Vågåmo den samfunnsmessig mest rasjonelle løsning for denne nettilknytningen, dersom det gis konsesjon til Rosten kraftverk. NVE vil fatte vedtak om kraftledningstraseen etter at kraftselskapet

har fått innvilget konsesjon i nærværende sak. NVEs vedtak i kraftledningssaken kan klages inn for Olje- og energidepartementet, og eventuelle innsigelser fra statlige og regionale myndigheter vil også behandles i den forbindelse.

Departementet legger til grunn at kraftledningen vil være en produksjonsradial. Departementet viser i den forbindelse til Meld. St. 14 (2011-2012) Nettmeldingen som Stortinget har sluttet seg til og den strategi som er der valgt når det gjelder fremføring av kraft.

6.7 Vannforskriften

Etter vannforskriften § 12 kan nye fysiske inngrep gjennomføres i en vannforekomst selv om miljøtilstanden svekkes dersom:

- alle praktisk gjennomførbare tiltak settes inn for å begrense negativ utvikling i tilstanden, jf. annet ledd bokstav a
- samfunnsnyttene av de inngrepene er større enn tapet av miljøkvalitet, og hensikten med de nye inngrepene er større enn miljøtapet, jf. annet ledd bokstav b,
- hensikten med de nye inngrepene kan på grunn av manglende teknisk gjennomførbarhet eller uforholdsmessig store kostnader, ikke med rimelighet oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre, jf. annet ledd bokstav c.

Departementet har kommet til at redusert vannføring på utbyggingsstrekningen i Gudbrandsdalslågen med de avbøtende tiltak som fremgår av tilråding til tillatelse og vilkår, ikke vil medføre noen vesentlig negativ virkning for naturmangfoldet i vannforekomsten. Det vises til NVEs vurdering og det som fremgår av punkt 6.5 ovenfor.

Formålet med utbyggingen er å øke produksjonen av fornybar elektrisitet, og departementet bemerker at forringelse av naturmangfoldet på sikt som følge av inngrepene må sees i sammenheng med dette formålet. Samfunnsnyttene i form av økt fornybar kraftproduksjon må anses betydelig. På bakgrunn av en vurdering av de ulemper tiltaket medfører, samt de avbøtende tiltak som er forutsatt gjennomført i medhold av konsesjonsvilkårene, finner departementet at vilkårene etter vannforskriften § 12 er oppfylt.

7. Konklusjon

I vurderingen av om konsesjon skal gis, har departementet lagt vekt på at utbyggingen vil gi et vesentlig bidrag til målsetningen om å øke fornybar kraftproduksjon og forsyningssikkerheten. Tiltaket vil gi 177 GWh økt årlig kraftproduksjon.

Sel kommune frarår at konsesjon gis hovedsakelig med den begrunnelse at den som vertskommune ikke sitter igjen med et realistisk vederlag av verdiskapningen etter en utbygging. Departementet har merket seg at Oppland Energi har lagt frem forslag om å inkludere kommunen som eier i prosjektet, men at kommunen ikke finner dette

mulig innenfor gjeldende regelverk, og at kommunen mener dette heller ikke sikrer kommunen en tilstrekkelig kompensasjon. Departementet vil komme tilbake til kommunens krav til næringsfond i pkt. 9 under post 2 nedenfor.

Departementet er innforstått med at kommunen ikke kan være deltaker i et ansvarlig utbyggingsselskap. Det er derimot intet i veien for at selve utbyggingen gjøres av et selskap med delt ansvar, men der kommunens eierskap til utbyggingsselskapet er plassert i et kommunalt holdingselskap organisert som aksjeselskap. Aksjeselskapet vil da sitte med rettigheter til avtalt kraft fra utbyggingsselskapet, plikten til å dekke en andel av utbyggingskostnadene vil hvile på det kommunale holdingselskapet, mens konsesjonæren forskutterer holdingselskapets andel av utbyggingskostnaden. Dermed oppstår en tilbakebetalingsplikt for det kommunale holdingselskapet til konsesjonæren. Departementet har fått opplyst at denne modellen som her er redegjort for, ikke anses som et låneopptak etter kommuneloven § 50 nr. 1, og kommuneloven vil dermed ikke være til hinder for en slik etablering.

Departementet går ut fra at kommunen vurderer en slik løsning for å sikre seg det som Sel anser som et realistisk vederlag av verdiskapingen. Innholdet av en eventuell avtale er fullt og helt et rettslig anliggende mellom kommunen og konsesjonæren. Av konsesjonsmessige årsaker må en slik selskapsdannelse i så fall meldes til og eventuelt følges opp av departementet.

Departementet vil bemerke at konsesjonsvurderingen av søknaden om utbygging av Rosten kraftverk skal gjøres etter vassdragsreguleringsloven § 8, jf. vannressursloven § 19. Departementet legger vesentlig vekt på kommunens negative holdning til utbyggingen. Departementet skal imidlertid i konsesjonsvurderingen ta hensyn til skade- og nyttevirkninger av samfunnsmessig betydning. Den samfunnsmessige viktigheten av prosjektet som et betydelig bidrag til målet om økt fornybar kraftproduksjon, og de relativt små skadevirkningene, innebærer at Sel kommunes standpunkt ikke kan være avgjørende for departementets endelige avveining.

I varetakelsen av naturmangfoldet er et tilleggshensyn i skjønnsutøvingen under saksbehandlingen etter vassdragslovgivningen. Med prosjektilpasninger som forutsatt og de ulike avbøtende tiltak som fastsettes i medhold av konsesjonsvilkårene finner departementet at de negative konsekvenser for naturmangfoldet er akseptable i forhold til verdien av den nye kraften.

Etter en helhetsvurdering er departementet kommet til at fordelene ved tiltaket er større enn ulempene for allmenne og private interesser, herunder virkninger av samfunnsmessig betydning, jf. vassdragsreguleringsloven § 8 og vannressursloven § 19. Departementet tilrår at det gis tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Rosten kraftverk i samsvar med det justerte utbyggingsalternativet, men uten inntak av Fagerliåe.

8. Ekspropriasjon etter oreigningslova

Oppland Energi har søkt om ekspropriasjonstillatelse etter oreigningslova § 2 til nødvendig grunn og rettigheter til utbyggingen. Det er også bedt om samtykke til å benytte allmannastevning og samtykke til forhåndstiltredelse.

Etter det opplyste er det behov for å ekspropriere rettigheter til fire fallstrekninger, fordelt på fire ulike grunneiere. De fire strekningene har en samlet fallhøyde på i alt 3,39 meter.

I tillegg er det behov for ekspropriasjon av arealer til inntaksbasseng, dam og rigg med veg, kraftstasjonsområde med tipp, steintipp med veg og svingesjakt i tillegg til utløpsområdet med mer.

De enkelte grunneiere og fallrettseiere som vil bli berørt fremgår av vedlegg til søknaden.

Ved konsesjon etter vannressursloven til vannkraftprosjekter med en middelproduksjon på over 40 GWh kommer ekspropriasjonshjemmelen i vassdragsreguleringsloven § 16 til anvendelse, jf. vannressursloven § 19. Det er derfor ikke nødvendig med eget ekspropriasjonsvedtak etter oreigningslova når det gjelder rettigheter til grunn for bygging og drift av kraftverket.

For de tilfeller der tiltakshaver ikke lykkes med å få til avtaler med de aktuelle fallrettseierne kan fallrettigheter eksproprieres med hjemmel i oreigningslova § 2 nr. 51. Forutsetningen for at ekspropriasjon kan tillates er at fordelene ved tiltaket det eksproprieres for utvilsomt er større enn de skader det kan medføre, jf. oreigningslova § 2 annet ledd. Departementet viser til konsesjonsavveiningen ovenfor der departementet finner at fordelene ved tiltaket overstiger de skader og ulemper utbyggingen kan medføre. Departementet finner det klart at vilkårene for å gi ekspropriasjonstillatelse er til stede, og tilrår at slik tillatelse gis.

Ekspropriasjonstillatelsen faller bort dersom det ikke kreves skjønn innen ett år, jf. oreigningslova § 16.

Departementet finner at vilkårene for allmannastevning er oppfylt og tilrår at det gis tillatelse til allmannastevning.

Etter oreigningslova § 25 kan det gis samtykke til forhåndstiltredelse før skjønn er gjennomført. Forhåndstiltredelse før skjønn er begjært kan bare gis i særlige tilfeller der det ville medføre urimelig forsinkelser å avvente skjønnsbegjæringen. I likhet med NVE finner departementet ikke grunnlag for tillatelse til forhåndstiltredelse før skjønn er begjært, jf. oreigningslova § 25 første ledd annen setning.

9. Departementets merknader til vilkårene

Post 1 – Konsesjonstid og revisjon

Oppland Energi AS er et offentlig eid selskap. Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Vilklårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år.

Post 2 - Konsesjonsavgifter

NVE anbefaler at avgiftene settes til kr. 24,- pr. nat.hk. til kommunen og kr. 8,- pr. nat.hk. til staten.

Departementet viser til at dette er i samsvar med praksis i de senere konsesjoner, og tilrår avgifter i samsvar med NVEs anbefaling.

Sel kommune går i mot at det gis konsesjon, men dersom det likevel gis konsesjon krever kommunen et næringsfond på 25 mill. kroner.

Departementet vil peke på at pålegg om næringsfond er underlagt konsesjonsmyndighetenes skjønn. Spørsmålet om næringsfond må ses i forhold til verdiskapningen og skadevirkningene som følger av inngrepet. Med de prosjektilpasninger som er foretatt under konsesjonsbehandlingen og de avbøtende tiltak som er foreslått i vilklårene, mener departementet at miljøkonsekvensene og andre negative konsekvensene ikke er store. Prosjektilpasningene innebærer en betydelig redusert produksjon. Departementet tilrår etter en samlet vurdering at det ikke skal fastsettes næringsfond til Sel kommune.

Post 7 - Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Departementet forutsetter at kommunens syn på plassering av massedeponi på østsiden av E6 tillegges vekt under utarbeidelsen av detaljplanen, der kommunen også har all anledning til å uttale seg.

Detaljplanene skal sendes på høring til fylkesmannen før godkjenning.

Post 9 - Automatisk fredete kulturminner

Departementet viser til at Riksantikvaren i brev av 20. april 2012 har gitt følgende tillatelse med hjemmel i kulturminneloven (kml) § 8 første ledd:

"I forbindelse med bygging av Rosten kraftverk gis det med dette tillatelse til fjerning av automatisk fredet kulturminner, fangstgroper, id 42733, 70842, 113751 og 113753 på Bruløkken gnr. 260, bnr. 1 og Nuvstad gnr. 272, bnr. 2, Sel kommune kommune, jf. avmerking på vedlagt kart, stemplet Riksantikvaren og datert 20. april 2012.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

Kulturhistorisk museum skal før anleggsstart foreta en faglig undersøkelse av de

nevnte kulturminnene.

*Eidsiva vannkraft AS bekoster den arkeologiske utgravningen, jf kml. § 10.
Kostnadene er beregnet i forhold til gjeldende prosjektplan datert 30. mars 2012.*

*Omfanget av arbeidet er beregnet til inntil kr 395 000,- (2012 -kroner og satser) jf.
vedlagte budsjett.*

*Tillatelsen gjelder bare det omsøkte tiltaket. Tillatelsen bortfaller dersom tiltaket ikke
er iverksatt innen 3 år fra mottakelsen av dette brev.”*

Departementet forutsetter at Oppland Energi følger opp de betingelsene som er satt i tillatelsen fra Riksantikvaren til fjerning av automatisk fredete fangstgroper.

Post 13 Manøvreringsreglement

NVE har foreslått minstevannsføring 1,5 m³/s i perioden 1. oktober til 30. april og 3,0 m³/s i perioden 1. mai til 30. september. I tillegg vil tilsiget fra Fagerliåe bidra til noe større dynamikk i vannføringen på strekningen nedstrøms samløpet med Lågen. NVE anbefaler minstevannsføring for å opprettholde de biologiske funksjonene og for å opprettholde leveforholdene for fisk i Lågen. Videre har NVE presisert at start- og stoppkjøring ikke skal finne sted og foreslår at det installeres en omløpsventil i kraftanlegget.

Departementet slutter seg til NVEs merknader og begrunnelse og tilrår vilkår som foreslått.

For øvrig viser departementet til NVEs merknader til vilkårene, som departementet slutter seg til.

Olje- og energidepartementet

Tilråd:

1. I medhold av lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann § 8 gis Oppland Energi AS tillatelse til bygging av Rosten kraftverk Sel kommune.
2. Tillatelsen gis på de vilkår vedlagt Olje- og energidepartementets foredrag av . . . . . 2014.
3. Det fastsettes manøvreringsreglement i samsvar med forslag vedlagt Olje- og energidepartementets foredrag av . . . . . 2014.
4. I medhold av lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eigedom § 2 nr. 51 gis Oppland Energi AS samtykke til ekspropriasjon av de nødvendige fallrettigheter for bygging av Rosten kraftverk mv.
5. I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer § 16 nr. 1 annet ledd gis Oppland Energi AS rett til allmannastevning, jf. lov 19. juni 1992 nr. 59 § 1-8.

**OEDs forslag
til vilkår
for tillatelse etter vannressursloven § 8
til å bygge Rosten kraftverk
i Sel og Dovre kommuner, Oppland fylke**

1

(Konsesjonstid og revisjon)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 nr 3 første ledd.

2

(Konsesjonsavgifter)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr **8,-** pr. nat.hk. og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr **24,-** pr. nat.hk, beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntreter etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3 første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler avsettes særskilt for hver kommune til et fond, som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret fortrinnsvis anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtektene for fondet skal være undergitt godkjenning av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift m.v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 (Konsesjonsavgifter) og kontroll med vannforbruket skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister m.v.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år jf. vannressursloven § 19 tredje ledd og vassdragsreguleringsloven § 12 nr 1. Fristene kan forlenges av Olje- og energidepartementet. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av

særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærs ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, kulturminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelse ikke kan unngås, skal rette myndigheter underrettes i god tid på forhånd.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen

må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet

- a. å sørge for at forholdene i berørte vassdrag er slik at de stede egne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlige forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av utbyggingen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og ev. regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredede kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredede kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes kulturminneforvaltningen (fylkeskommunen og eventuelt Sametinget) med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 andre ledd, jf. §§ 3 og 4.

10

(Forurensning m.v.)

Konsesjonæren plikter etter Fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.

11

(Ferdsl m.v.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Vegger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre NVE treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utligngelige.

12

(Terskler m.v.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan NVE pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan NVE pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Manøvreringsreglement m.v.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemand, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

14

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av NVE utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

15

(Registrering av minstevannføring, krav om skilting og merking)

Det skal etableres en måleanordning for registrering og dokumentasjon av minstevannføring, løsningen skal godkjennes av NVE. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares på en sikker måte i hele anleggets levetid.

Ved alle reguleringsmagasin og steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om

manøvreringsbestemmelser og hvordan dette kan kontrolleres. NVE skal godkjenne skiltenes utforming og plassering.

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av utbyggingen må markeres på kart på opplysningsskilt og merkes eller sikres.

For alle vassdragsanlegg skal det etableres og opprettholdes hensiktsmessige sikringstiltak av hensyn til allmennhetens normale bruk og ferdsel på og ved anleggene.

16

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av regulerings virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. NVE kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

17

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

18

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av NVE bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

19

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av NVE til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår. Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av NVE.

For overtredelse av de i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, skal det i konsesjonen fastsettes en tvangsmulkt, som enten påløper inntil forholdet er bragt i orden, eller forfaller for hver overtredelse, jf.

vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 21 annet ledd.
Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

Overskrides konsesjon eller
konsesjonsvilkårene eller pålegg fastsatt med
hjemmel i vannressursloven kan det ilegges

overtredelsesgebyr, eller straff med bøter eller
fengsel inntil tre måneder, jf. vannressursloven §§
60a og 63 første ledd bokstav c.

**Forslag til
Manøvreringsreglement
for Rosten kraftverk
i Sel og Dovre kommuner, Oppland fylke**

1.
Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser		Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote			
Rosten kraftverk inntaksmagasin	-	415,5	412,5	-	-	3,0

Høydene refererer seg til Kartverkets høydesystem (NN 1954). Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Ved manøvreringen skal det tas for øye at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinet og overføringsstedene så vidt mulig ikke økes.

Det skal slippes minstevannføring forbi inntaket til kraftverket på 3,0 m³/s i perioden 1. mai–30. september og 1,5 m³/s i perioden 1. oktober –30. april. Dersom tilsiget er mindre enn kravet til minstevannføring og vannstanden i inntaksmagasinet er på laveste tillatte nivå, skal hele tilsiget slippes forbi. Kraftverket skal i slike tilfeller ikke være i drift.

Det skal installeres en omløpsventil i kraftverket med kapasitet på minimum 6,5 m³/s, tilsvarende ca. 20 % av middelvannføringen i vassdraget.

Kraftverket skal kjøres jevnt og i takt med tilsiget. Alle vannføringenendringer skal skje

gradvis, og typisk start-/stoppkjøring skal ikke forekomme.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde m.v. observeres og noteres.

4.

Viser det seg at manøvrering og vannslipping etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemand, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.